

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE AND INNOVATION
OF MODERN WORLD**

**PROCEEDINGS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
SEPTEMBER 28-30, 2022**

**LONDON
2022**

SCIENCE AND INNOVATION OF MODERN WORLD

Proceedings of I International Scientific and Practical Conference

London, United Kingdom

28-30 September 2022

London, United Kingdom

2022

UDC 001.1

The 1st International scientific and practical conference “Science and innovation of modern world” (September 28-30, 2022) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2022. 499 p.

ISBN 978-92-9472-194-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and innovation of modern world. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-innovation-of-modern-world-28-30-09-2022-london-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 Cognum Publishing House ®

©2022 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES

1. *Деміхов Ю. М., Борисова Н. М., Жукова Я. Ф., Дмитренко О. В.* 11
ІЗОТОПНІ СПІВВІДНОШЕННЯ ВОДНЮ І КИСНЮ ЯК ІНДИКАТОРИ ПОХОДЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ
2. *Каркач П. М., Ширалієва А.* 15
ВПЛИВ ПРЕПАРАТУ МАСЛЯНОЇ КИСЛОТИ НА ЯЄЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ КУРЕЙ-НЕСУЧОК

BIOLOGICAL SCIENCES

3. *Власик М. А., Погоріла І. О.* 20
ХВОРОБА ПАРКІНСОНА
4. *Коновалова Я. П., Серебряков В. В.* 23
ВНЕСОК ФРІДРІХА ФАЛЬЦ ФЕЙНА (1863 - 1920) ТА ВОЛОДИМИРА СТАНЧИНСЬКОГО (1882 - 1942) У РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ НАУКИ НА УКРАЇНІ. ЧАСТИНА 1. КОРОТКИЙ ОГЛЯД ІСТОРІЇ ТА СТАНУ РОЗВИТКУ НАУКИ В АСКАНІЇ НОВА ЗА ПЕРШІ МАЙЖЕ 100 РОКІВ ІСНУВАННЯ ЗАПОВІДНИКА (1828 – 1933 РР.)
5. *Коновалова Я. П., Серебряков В. В.* 31
ВНЕСОК ФРІДРІХА ФАЛЬЦ ФЕЙНА (1863 – 1920) ТА ВОЛОДИМИРА СТАНЧИНСЬКОГО (1882 - 1942) У РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ НАУКИ НА УКРАЇНІ. ЧАСТИНА 2. ЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА В.В. СТАНЧИНСЬКОГО (1882 - 1942) У АСКАНІЯ НОВА
6. *Коновалова Я. П., Серебряков В. В.* 40
ВНЕСОК ФРІДРІХА ФАЛЬЦ ФЕЙНА (1863 – 1920) ТА ВОЛОДИМИРА СТАНЧИНСЬКОГО (1882 - 1942) У РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ НАУКИ НА УКРАЇНІ. ЧАСТИНА 3. ПАМ'ЯТЬ

MEDICAL SCIENCES

7. *Akilova I. G.* 46
USING AN ULTRASOUND IN DIAGNOSTICS OF LUMBAR RADICULOPATHY
8. *Mahlynets N., Pavlyshyn M., Ozhogan Z., Rozhko M.* 49
COMPLEX TREATMENT OF PATIENTS WITH ARCHITECTURAL DISORDERS OF THE VESTIBULE OF THE MOUTH
9. *В'юн Т. І., Степанович Т. Я., Дьоміна Ю. С.* 52
ПРОФІЛАКТИКА КРОВОТЕЧ ІЗ ВАРИКОЗНО РОЗШИРЕНИХ ВЕН СТРАВОХОДУ ПРИ ЦИРОЗІ ПЕЧІНКИ В ПРАКТИЦІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ

10. *Власенко В. Г., Кучеренко Б. Ю., Цимбал Д. О.* 56
 ВАЖЛИВІСТЬ НАДАННЯ СВОЄЧАСНОЇ ТА ЕФЕКТИВНОЇ
 ПЕРШОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ БОЙОВИХ
 ДІЙ
11. *Драмарецька С. І., Удод О. А., Вороніна Г. С.* 64
 ЛОКАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ
 КИСЛОТОСТІЙКОСТІ ЕМАЛІ ЗУБІВ У ДІТЕЙ
12. *Москалюк В. Д., Бойко Ю. І.* 68
 КЛІНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОГРАНИЧНИХ СТАНІВ НА РАННІЙ
 СТАДІЇ ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ

CHEMICAL SCIENCES

13. *Kryuk T. V., Popova O. S., Kniga O. P.* 70
 ON THE ISSUE OF THE MECHANISM OF INTERACTION IN THE
 STARCH – CARBOXYMETHYLCELLULOSE SYSTEM

TECHNICAL SCIENCES

14. *Chashyn D.* 76
 USING OF 4D SCHEDULING IN THE RECONSTRUCTION
 PLANNING WITH ENERGY-SAVING TECHNOLOGIES
 APPLICATION
15. *Novikov L. A.* 86
 ANALYSIS OF THE NATURE OF AIR POLLUTION IN THE CITY
 OF KRYVVI RIH
16. *Puhanovskyi O.* 91
 AUTOMATED CONTROL SYSTEM MODERNIZATION OF THE
 NITRIC ACID ABSORPTION PROCESS
17. *Sadikhzadeh Nahid Rizvan, Shahpalangova Beyim Shaban* 94
 ENSURING THE SECURITY OF OIL LINES
18. *Воробій О. О., Казмірчук С. В.* 102
 СИСТЕМА ЗАХИСТУ ВЕБЗАСТОСУНКІВ НА ОСНОВІ
 ПРОТОКОЛУ U2F
19. *Кармазіна А. Є., Ільєнко А. В., Кравчук І. А.* 106
 СУЧАСНІ КРИПТОГРАФІЧНІ МЕТОДИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ
20. *Коломійцев О. В., Комаров В. О.* 111
 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА УСТАНОВКА ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВАГИ
 ТІЛА КОСМОНАВТА ТА МАЛОЇ ВАГИ ОБ'ЄКТІВ В УМОВАХ
 НЕВАГОМОСТІ
21. *Кузін К. І., Казмірчук С. В.* 121
 БІОМЕТРИЧНА СИСТЕМА ЗА ВІДБИТКАМИ ПАЛЬЦІВ
22. *Куцаєв П. В., Паламарчук Н. А., Паламарчук С. А., Гаврилюк О. Г.,
 Терещенко Т. П.* 124
 АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРМІНАЛІВ СУПУТНИКОВОГО
 ЗВ'ЯЗКУ STARLINK У ВІЙНІ З РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ

23. *Попов О. О., Дівізінюк М. М., Фаррахов О. В., Сулима А. П., Шевченко Т. О.* 128
ОСОБЛИВОСТІ ХАРАКТЕРИСТИК МОБІЛЬНИХ
ЛЕГКОВОДНИХ МАЛИХ МОДУЛЬНИХ РЕАКТОРІВ
24. *Фиалко Н. М., Динжос Р. В., Шеренковський Ю. В., Меранова Н. О.* 133
ТЕПЛОФИЗИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА И СТРУКТУРА МИКРО - И
НАНОКОМПОЗИТОВ НА ОСНОВЕ ПОЛИЭТИЛЕНА
25. *Шавкун В. М., Окрутний А. Б., Богонос О. С.* 141
ПИТАННЯ ДІАГНОСТИКИ КОНТАКТНОЇ МЕРЕЖІ
ЕЛЕКТРИЧНОГО ТРАНСПОРТУ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ
ВІДМОВ
26. *Щербина Є. В., Нечаєва Т. П., Леценко І. Ч.* 149
ВИКОРИСТАННЯ УЛОВЛЮВАНОВОГО ДІОКСИДУ ВУГЛЕЦЮ У
ТЕХНОЛОГІЯХ POWER-TO-GAS В ЕНЕРГЕТИЦІ

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

27. *Купріяничук В. М., Будник М. М.* 157
ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО РАДІУСУ КРУГЛОГО
МАГНІТНОГО АПЛІКАТОРА ПРИ ЗАДАНІЙ ВІДСТАНІ ДО
ОБ'ЄКТА ДОСЛІДЖЕНЬ

GEOLOGICAL AND MINERALOGICAL SCIENCES

28. *Корчін В. О., Русаков О. М., Карнаухова О. Є., Кравчук М. В.* 163
ЛАБОРАТОРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ВВ НА ФІЗИЧНІ
ВЛАСТИВОСТІ МОРСЬКИХ ОСАДКІВ

ARCHITECTURE

29. *Андрусак У. Б.* 173
АСПЕКТИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИСТОСУВАННЯ
ІСТОРИЧНОГО ЗАМКОВОГО КОМПЛЕКСУ PARADOR DE
CIUDAD RODRIGO (ІСПАНІЯ)

PEDAGOGICAL SCIENCES

30. *Lazorenko L.* 181
THE DEVELOPMENT OF IT STUDENTS` FOREIGN LANGUAGE
COMMUNICATIVE COMPETENCE
31. *Shamanska O. I.* 189
INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF TEACHING ENGLISH
LANGUAGE IN MODERN CONDITIONS
32. *Tkachuk I.* 194
THE DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCE OF PRIMARY
SCHOOL STUDENTS' ACCORDING TO PRINCIPLES OF NUS

33.	<i>Volkova L.</i>	199
	DEVELOPMENT OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION	
34.	<i>Volovik N. I., Bandura O. M.</i>	205
	THE INFLUENCE OF SPORTS ON THE COMPOSITION OF THE HUMAN BODY	
35.	<i>Балаєва Т. А., Іваницька Н. А., Копелева К. Г., Кулага О. Г., Сухацька С. В., Хоменко О. О.</i>	210
	РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	
36.	<i>Величко Л. П.</i>	220
	БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ДОМІНАНТА ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІЦЕІСТІВ	
37.	<i>Ніколаєнко О. В., Ушата Т. О.</i>	223
	РОЛЬ ТА МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ НА ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	
38.	<i>Пангелова Н. Є., Пангелов Б. П., Рубан В. Ю., Кравченко Т. П.</i>	226
	ВИНИКНЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АНІМАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	
39.	<i>Паук М. М., Дякулич Х. Є.</i>	233
	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ	
40.	<i>Перебейнос В. Б., Пакулин С. Л., Феклистова І. С., Пакулина А. С.</i>	238
	ОПТИМІЗАЦІЯ ТРЕНИРОВОЧНОГО ПРОЦЕСА ДЗЮДОІСТОВ-ВЕТЕРАНОВ С УЧЕТОМ ФІЗИОЛОГІЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ ИХ ВОЗРАСТА	
41.	<i>Скрипка І. М.</i>	249
	ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ У ПІДГОТОВЦІ ФУТБОЛІСТІВ ЗБІРНОЇ УКРАЇНИ З ФУТЗАЛУ СЕРЕД СПОРТСМЕНІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ	
PSYCHOLOGICAL SCIENCES		
42.	<i>Бублей О. А., Ільницька Л. А.</i>	254
	НА ПЕРЕТИНУ МЕДІАПРОСТОРУ І ОСОБИСТОСТІ	
43.	<i>Герасименко А. М., Ільницька Л. А.</i>	258
	ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОЯВІВ АГРЕСІЇ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ	
44.	<i>Гульбс О. А., Лантух І. В., Лантух А. П., Меркулова Н. Ф.</i>	263
	ПСИХОЛОГІЧНА ТА КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ	

45. *Джулай А. І.* 273
 БІОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ
 ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ОСОБИСТОСТІ
46. *Карпюк Ю. Я.* 279
 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З
 ПТСР
47. *Любімова Т. В.* 287
 ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЛЯ НАД
 ЖІНКАМИ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ
48. *Мороз Л. І., Діхтяренко С. Ю.* 292
 НОВІТНІ ТЕХНІКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ
 ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ
49. *Сорока О. М.* 297
 ОБГРУНТУВАННЯ ТА РОЗРОБКА СТРУКТУРНО-
 ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ
 ФАХІВЦЯ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ
50. *Хрущ О. В.* 307
 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ФАКТОРІВ РИЗИКУ
 ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ У ПОВЕДІНЦІ
 СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

SOCIOLOGICAL SCIENCES

51. *Жидкова О. О.* 316
 ЦИФРОВЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ЯК ЧИННИК
 КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

ART

52. *Колєснікова А. О.* 320
 СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЦИРКОВА РЕЖИСУРА В КОНТЕКСТІ
 СВІТОВОГО МИСТЕЦЬКОГО ПРОЦЕСУ

HISTORICAL SCIENCES

53. *Nasıyeva S., Alımmadov M.* 324
 INFORMATION POLICY OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN
 DURING THE SECOND KARABAKH WAR
54. *Михайлов М. О.* 329
 ВИКОРИСТАННЯ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ШАБЛІ

CULTUROLOGY

55. *Gawrońska-Piotrowska A.* 333
 CHRISTIANITY AND THE ETHICS OF ECONOMIC LIFE
56. *Бондарчук Я. В.* 341
 ВІДОБРАЖЕННЯ КУЛЬТУ КАМЕНІВ У ПОХОВАННЯХ
 ПОЧАТКУ ВЕРХНЬОГО ПАЛЕОЛІТУ

57. *Соломатова В. В.* 350
ПРОБЛЕМАТИКА РОЗУМІННЯ ВІЗУАЛЬНОГО ОБРАЗУ В
СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ВИМІРІ

POLITICAL SCIENCES

58. *Ророн О. Р.* 354
IMPLEMENTATION OF DIGITAL INTERACTION IN PUBLIC
ADMINISTRATION

PHILOLOGICAL SCIENCES

59. *Serikbai M. B., Alibekova A. O., Ibragimova E. A.* 358
ABBREVIATION AS PHENOMENON OF INTERNET
INTERCULTURAL COMMUNICATION
60. *Vorobei O.* 366
THE RELATIONSHIP BETWEEN SCIENCE AND POLITICS IN THE
PLAY «THE FASCIST BACILLUS» BY XIA YAN
61. *Завальнюк І. Я., Черкашина А. О.* 374
ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК СПЕЦИФІЧНА РИСА
ЗАГОЛОВКОВИХ КОМПЛЕКСІВ СУЧАСНИХ ГАЗЕТНИХ
ТЕКСТІВ

PHILOSOPHICAL SCIENCES

62. *Болотіна Є. В.* 382
СУСПІЛЬНА САМООРГАНІЗАЦІЯ В ФІЛОСОФСЬКОМУ
КОНТЕКСТІ
63. *Воропаєва Т. С., Авер'янова Н. М.* 392
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНИХ
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ
64. *Коваленко І. І., Кальницький Э. А.* 401
О ФИЛОСОФСТВОВАНИИ В УСЛОВИЯХ КОВИДНОЙ
ПАНДЕМИИ

ECONOMIC SCIENCES

65. *Hovhannes Asatryan Simon* 411
ANALYSIS OF THE RA NATIONAL FOOD BALANCE
66. *Lisova K.* 418
IMPACT OF IMPLEMENTATION OF EU LEGISLATION IN THE
FIELD OF PUBLIC PROCUREMENT ON THE MECHANISM OF
MANAGEMENT OF THE PUBLIC PROCUREMENT PROCESS IN
UKRAINIAN LEGISLATION
67. *Азатян Л. С.* 421
ЗАНЯТОСТЬ НАСЕЛЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ
68. *Алхімова В. В.* 426
СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ ПІД ЧАС
ВІЙНИ

69.	<i>Герасимчук Р. В., Савченко М. В., Кулявець В. Г.</i>	429
	ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	
70.	<i>Данилюк А. О.</i>	435
	ОСОБЛИВОСТІ ПОЗИЦІОНУВАННЯ БРЕНДУ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ	
71.	<i>Дмитрашко Л. І.</i>	439
	ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ОБЛІКУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ	
72.	<i>Кукліна Т. С., Гурова Д. Д., Цвілий С. М., Журавльова С. М., Михайлик Д. П.</i>	447
	ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
73.	<i>Романова Т. В., Давиденко Л. П.</i>	453
	СТРУКТУРА ЕКОНОМІКИ ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ	
74.	<i>Хелемський В. Ю.</i>	461
	ТЕОРЕТИЧНІ ПІДВАЛИНИ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНИХ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	
LEGAL SCIENCES		
75.	<i>Березняк В. С., Хашев В. Г.</i>	466
	ДЕЯКІ ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ	
76.	<i>Завістовський О. Д.</i>	472
	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ДІЇ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	
77.	<i>Зубко Є. В.</i>	476
	АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ	
78.	<i>Обушенко Н. М.</i>	481
	КРИТЕРІЇ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ НОРМАТИВНО- ПРАВОВИХ АКТІВ У СФЕРІ ПРАЦІ	
79.	<i>Сакал С. В.</i>	487
	МЕТОДИ ПРАВОВОЇ АКУЛЬТУРАЦІЇ	
80.	<i>Сиводєд І. С.</i>	493
	КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ НОВЕЛИ РОЗСЛІДУВАННЯ ПРАВOPOPУШЕНЬ, ЯКІ ВЧИНЕНО НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ	

НОВІТНІ ТЕХНІКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ

Мороз Людмила Іванівна,
д.псих.н., професор
Діхтяренко Світлана Юріївна
к.псих.н., доцент
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна

Анотація: стаття містить обґрунтування необхідності надання кваліфікованої психологічної підтримки особам, постраждалим від війни, в основу якої мають бути покладені новітні техніки відновлення психологічного здоров'я. Описано основні категорії людей, які постраждали від військового конфлікту. Висвітлено феноменологічні характеристики психологічної підтримки як одного з видів професійної діяльності психологів, та її основних відмінностей від інших видів психологічних послуг. Визначено поняття процедури та техніки надання психологічної допомоги. Наведено приклади новітніх психотерапевтичних технік, що можуть використовуватися для надання екстреної психологічної підтримки постраждалим від військових конфліктів.

Ключові слова: військовий конфлікт, психоемоційний стан, психологічна травма, психологічна підтримка, психотерапевтична техніка, наратив, позитивна реінтерпретація, деконструкція, екстерналізація.

Військовий конфлікт, що станом на теперішній час проходить на території України, безпосередньо торкається значної кількості цивільних осіб та руйнівним чином впливає на їх психологічне здоров'я, що виводить на перше місце питання надання їм кваліфікованої, якісної та ефективної психологічної підтримки. Виражений психотравмуючий вплив бойових дій, у вир яких потрапила значна кількість наших громадян, зумовлений об'єктивною

загрозою для їх життя та здоров'я, втратою близьких людей та домівки, інших потворних явищ, пов'язаних із застосуванням насильства ворожою стороною. У сукупності збройне протистояння двох держав повністю руйнує звичний мирний життєвий уклад цивільних осіб, завдаючи їм глибоких психологічних травм, що у наслідковому результаті проявляються у вигляді посттравматичних стресових розладів, численних фобій, психосоматичних порушень, депресивно-тривожних станів, порушень функціональних станів, які не можуть бути подолані суб'єктом самостійно без дієвої психологічної допомоги фахівців [1].

Необхідно зазначити, що постраждалі від війни – це окрема категорія осіб, які не беруть безпосередньої активної участі у бойових діях, а скоріше є свідками того, що відбувається, наражаються на небезпеку, перебуваючи у зоні військового протистояння, або ж мають близькі стосунки з учасниками бойових дій. Можна виділити наступні категорії осіб, постраждалих від війни:

1) особи, які перебували / перебувають на території ведення активних бойових дій, стали свідками збройного протистояння ворогуючих сторін, потерпали або потерпають від обстрілів та руйнувань, відчували реальну загрозу власному життю та здоров'ю або були поранені;

2) особи, які втратили близьких та рідних людей внаслідок військового конфлікту;

3) особи, які виїхали із зони ведення бойових дій та мають статус внутрішньопереміщених осіб.

Психологічна підтримка – загальний термін для позначення усього спектру різноманітних заходів терапевтичного психологічного впливу, що покликані допомогти клієнту успішно подолати певні кризові або важкі життєві події, впоратися з ними з мінімальними психологічними втратами, подолати наслідки психологічного травмування, а також відновити психологічний ресурс, зберігаючи, таким чином, психологічне здоров'я та благополуччя. На відміну від класичної психодіагностичної, консультативної, корекційно-розвиткової роботи надання психологічної підтримки носить переважно ситуативний, неплановий характер, зумовлене нагальною необхідністю

нормалізувати психоемоційний стан потерпілої від військового конфлікту людини, характеризується терміновістю та короткостроковістю. Зміст заходів психологічної підтримки значно залежить від конкретної, реальної ситуації, в якій вона реалізується: у лікарні, на блок-посту, у місці тимчасового поселення внутрішньопереміщених осіб тощо. Спираючись на таке визначення, можна стверджувати, що робота фахівця, який надає постраждалій особі психотерапевтичну підтримку, містить одночасно елементи діагностичної, консультативної, корекційної та психотерапевтичної допомоги, тобто в екстремому порядку використовується увесь арсенал наявних у нього засобів психологічного супроводу [1].

В. Панок, Я. Чапак, Я. Андрєєва під процедурами у практиці надання психологічної підтримки розуміють групу прийомів ведення спеціалістом клієнта, що об'єднані за цільовим призначенням та за допомогою яких вирішується одне із завдань того чи іншого етапу [2, с. 269]. У свою чергу кожній процедурі відповідають певні техніки – спеціальні прийоми, що застосовуються психологом для вирішення завдань процедур на кожному етапі надання психологічної допомоги. Дослідники доречно зазначають, що та чи інша техніка може успішно використовуватись у самих різних видах надання послуг психологічного супроводу (консультування, психокорекція тощо). Отже, техніка психологічної допомоги – це спеціальні прийоми, які психолог, діючи у межах ти чи інших процедур організації психологічного супроводу, використовує для наповнення цих процедур на кожному із етапів надання психологічної підтримки. Автори підкреслюють, що психологічна техніка може бути універсальною, тобто такою, що може застосовуватися у самих різних ситуаціях надання психологічної допомоги, або ж специфічною, коли доцільність її використання залежить від психоемоційного стану клієнта, конкретного психологічного утруднення, що у нього спостерігається [2, с. 270].

У зарубіжній та вітчизняній науковій літературі широко представлені різноманітні процедури та техніки психологічної підтримки людей, постраждалих від війни, що добре зарекомендували себе у роботі з

психологічними наслідками перебування у зоні бойових дій: емоційні розлади, негативний характер думок, депресивні реакції, безсоння, фобії тощо. Авторами рекомендується використовувати увесь спектр накопичених світовою психологічною наукою методів психологічної допомоги: техніки психоаналізу, гештальт-терапії, когнітивні техніки, арт-терапія тощо[1]. Однак техніки перерахованих підходів не можна назвати новітніми, вони мають досить довгу та багату історію використання, що, звичайно, не применшує та не знецінює їх дієвості й ефективності. Особливий же інтерес викликають новітні техніки психологічної підтримки постраждалих від війни, які, не дивлячись на короткий термін свого існування, характеризуються високою ефективністю саме у практиці психологічного супроводу даної категорії осіб. Серед них можна виділити техніки позитивної психотерапії та техніки нарративної психотерапії.

Для ефективного переосмислення та відреагування важких для людини подій, що пов'язані з бойовими діями можуть застосовуватись техніки *positum*-підходу, що були запропоновані родоначальниками позитивної психотерапії. Мова йде про 3 основні техніки: 1) позитивна реінтерпретація – трактування психологом природних реакцій на психотравматичні події, що створюють внутрішній дискомфорт та знижують якість життя клієнта, виключно у позитивному руслі. Метою цієї техніки є розширення погляду клієнта на них та усвідомлення їх функції у своєму житті; 2) використання кроскультурного підходу – залучення досвіду інших людей, культур, епох, героїв фільмів або літературних творів до вирішення наявних у постраждалої від війни людини внутрішньоневротичних конфліктів; 3) застосування метафор – активізація образного, правопівкульного мислення, що дозволяє абстрагуватись та дистанціюватись від проблеми, подивитись на неї під іншим кутом зору, осмислити її місце у загальному плині життя клієнта. Техніка реалізується шляхом озвучення психологом наступних питань: На що схожа ваша ситуація? Які приказки, прислів'я, афоризми Ви згадуєте у зв'язку з вашою ситуацією? На яку картину або музичний твір схожа Ваша ситуація? [3, с 23-24].

Також для психологічної підтримки постраждалих від війни можуть використовуватись техніки деконструкції та екстерналізації, що були розроблені у лоні наративної психотерапії. Техніка деконструкції являє собою ретельний аналіз висловлювань клієнта, що відображають цілісну структуру його наративу. Деконструктивне опитування спонукає клієнта побачити травматичні події з різних точок зору, та побудувати інші наративи для їх оцінювання. Техніка екстерналізації полягає у вербальному відділенні проблеми від людини, її винесення в зовнішню щодо клієнта позицію [3, с.42].

Отже, сучасна психологічна наука постійно продукує евристичні та ефективні техніки надання психологічної підтримки, які можуть ефективно застосовуватись по відношенню до осіб, що постраждали від війни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально-методичний посібник. / за ред. К. Б. Левченко, В. Г. Панок, І. М. Трубавіна. Київ : Агенство «Україна», 2015. 175 с.
2. Панок В. Г., Чапак Я. В., Андреева Я. Ф. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультації. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 384 с.
3. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії. Дрогобич : Посвіт, 2015. 116 с.

УДК [159.9:613] (075.8)

**ОБГРУНТУВАННЯ ТА РОЗРОБКА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ
МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ФАХІВЦЯ
МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ**

Сорока Олена Михайлівна,
кандидат психологічних наук, доцент
Дунайський інститут Національний університет
«Одеська морська академія»
м. Ізмаїл, Україна

Анотація: У статті обґрунтовується системно-рівнева організація стресостійкості фахівця морського транспорту, що складає основу для побудови структурно-функціональної моделі її розвитку. Ця модель складається із трьох взаємопов'язаних блоків-рівнів (індивідний, особистісний, суб'єктно-діяльнісний). Її організаційну структуру склали концептуальний, цільовий, змістовно-технологічний, процесуально-діяльнісний та результативний блоки, які є системно детермінованими.

Ключові слова: стресостійкість; фахівець морського транспорту; професійна діяльність; індивід; особистість.

У вузькому розумінні стресостійкість - це здатність зберігати високі показники психічного функціонування та діяльності при зростаючих стресових навантаженнях. Важливою стороною стресостійкості є здатність як зберігати, так і підвищувати показники ефективності, продуктивності діяльності при стресовому ускладненні умов. Ця здатність залежить від того, наскільки сильно у людини представлена перша фаза розвитку стресу - фаза мобілізації. У загальному розумінні стресостійкість - це здатність протидіяти впливу стресорів, активно перетворюючи ситуацію, в якій вони виявляються, або пристосовуючись до неї.

Стресостійкість як інтегративна властивість особистості забезпечує її